

Pravilnik o sadržaju elaborata o uređenju gradilišta

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu RCG", br. 4/99 od 11.2.1999. godine.

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se sadržaj elaborata o uređenju gradilišta na kome se izvode radovi na izgradnji, rekonstrukciji, sanaciji ili rušenju građevinskih objekata.

Dokumentacija za uređenje gradilišta izrađuje se za organizaciju i tehnologiju izvođenja radova, na osnovu projektne dokumentacije, tehničkih propisa, jugoslovenskih standarda i propisa o zaštiti na radu.

Član 2

Gradilište se priprema, koristi, održava, a objekat gradi, rekonstruiše, odnosno ruši uz primjenu mjera zaštite na radu prema elaboratu za uređenje gradilišta koji ima dva dijela:

1) elaborat o pripremanju, uređenju i korišćenju gradilišta sa pristupnim putevima gradilištu (u daljem tekstu: opšti elaborat),

2) elaborat o posebnim mjerama zaštite na radu na mjestima rada i kretanja radnika sa povećanim rizikom od povrijeđivanja ili nastanka profesionalnih oboljenja i oštećenja zdravlja radnika (u daljem tekstu: poseban elaborat).

Član 3

Za gradilišta izvan naseljenih mjesta, sa dužim rokom građenja hidrocentrale, termoelektrane, brane, autoputevi, magistralne željeznice (putevi sa pripadajućim objektima i sl.) izvođač dostavlja nadležnoj inspekciji opšti elaborat sa prijavom o početku radova, a poseban elaborat se nalazi i čuva na gradilištu dostupan uvidu inspektora rada za vrijeme trajanja radova.

Za gradilišta u naseljenim mjestima na kojima se izgrađuju objekti kao što su stambene i poslovne zgrade, saobraćajni i komunalni objekti i sl., elaborat o uređenju gradilišta se izrađuje jedinstveno i dostavlja nadležnoj inspekciji rada sa prijavom o početku radova.

Član 4

Elaborat o uređenju gradilišta obezbjeđuje rukovodilac radova uz ovjeru predstavnika investitora ili nadzorne službe, nakon čega mogu da otpočnu radovi.

II OPŠTI ELABORAT

Član 5

Opšti elaborat o pripremanju, uređenju, korišćenju i rušenju gradilišta sa pristupnim putevima gradilištu sadrži:

- 1) šemu gradilišta;
- 2) tekstualni dio.

1. Šema gradilišta

Član 6

Šema gradilišta je situacioni plan, koji se zavisno od veličine gradilišta, izrađuje u razmjeri 1:200 do 1:1000, po potrebi sa dodatnim crtežima ili skicama koje mogu biti u drugim razmjerama.

Šema gradilišta sadrži:

- 1) prikaz objekta na kome se izvode radovi,
- 2) radni položaj oruđa i uređaja za izvođenje radova koji se postavljaju na objekat ili neposredno uz njega, sa ucrtanim manevarskim zonama kod okretnih oruđa i uređaja, odnosno sa ucrtanim manipulacionim zonama kod dizalica uz šematski prikaz mjera (linije zaštitne ograde, šeme zapreka, zaštitne nadstrešnice i sl.),
- 3) lokacije privremenih objekata sa mjerama za bezbjedan prilaz pri korišćenju i održavanju,

4) trase bezbjednih saobraćajnica za kretanje, sredstava mehanizacije i prikaz staza za kretanje radnika u krugu gradilišta i pristupnih puteva gradilištu,

5) prikaz placeva za parkiranje i placeva za opravku i održavanje vozila i sredstava mehanizacije i gradilišne opreme sa pripadajućim radionicama, magacinima i uređajima i mjerama za bezbjedno korišćenje,

6) prikaz placeva sa deponijama materijala i gotovih proizvoda za obradu drveta, mineralnih sirovina, betonskog gvožđa, spravljanje betona, izradu betonskih elemenata, izradu bravarskih proizvoda i sl,

7) prikaz skladišta montažnih gotovih elemenata, prostora za smještaj građevinskog materijala, prostora za smještaj rušenog materijala i elemenata sa oruđima i uređajima za manipulaciju (doprema, skladištenje, utovar, otprema i sl.), kao i mjera za bezbjednost okoline i mjera za bezbjedno korišćenje i održavanje gradilišnih staza i prolaza,

8) prikaz skladišta tečnih gotova, tehničkih gasova i zapaljivih materijala sa mjerama za bezbjedno korišćenje i održavanje,

9) prikaz objekata, instalacija i vodova električne energije visokog i niskog napona i rasvjete na mjestima rada i kretanja radnika i duž trase gradilišnog saobraćaja, a u slučaju noćnog rada i prikaz mjera zaštite za bezbjedno korišćenje i održavanje i zaštitu radnika i sredstava mehanizacije od opasnog dejstva električne struje,

10) mrežu pitke, tehničke i otpadnih voda sa objektima i uređajima za korišćenje i održavanje i mjera za sprječavanje pristupa nepoželjnih lica,

11) prikaz sanitarnih objekata postavljenih na lokacijama koje obezbjeđuju bezbjedan pristup, korišćenje i održavanje i mjere za sprječavanje zagađenja okoline,

12) prikaz objekta i instalacija za grijanje sa uređajima za korišćenje i održavanje,

13) prikaz objekta za smještaj, ishranu, rekreaciju, presvlačenje, zagrijavanje, sušenje odjeće radnika i sl.,

14) situaciju zatečenih objekata unutar kruga gradilišta sa prikazom mjera obezbjeđenja radnika, vozila i sredstava mehanizacije od uticaja ili dejstva opasnog objekta (električni dalekovodi, cjevovodi pod pritiskom, građevinski i drugi objekti podložni padu i sl.), kao i mjere obezbjeđenja ovih objekata od radova i gradilišnog saobraćaja,

15) granice gradilišnog područja, odnosno kruga gradilišta sa mjerama za sprječavanje pristupa besposlenim licima, životinjama, vozilima koje ne pripadaju gradilištu.

Član 7

Preduzeće koje izvodi radove (u daljem tekstu: izvođač) u slučaju prekida radova, izrađuje posebnu šemu mjera za sprječavanje prilaza gradilištu besposlenim licima, životinjama i saobraćajnim sredstvima koja ne pripadaju gradilištu.

2. Tekstualni deo

Član 8

Tekstualni dio elaborata sadrži:

1) opis i bliže određivanje mjera prikazanih u šemi gradilišta iz čl. 6 i 7 ovog pravilnika,

2) opis mjera zaštite na radu pri izvođenju pripremnih i završenih radova na objektu uključujući i radove na rušenju objekata na gradilištu,

3) organizaciju pružanja prve pomoći i transporta do najbliže zdravstvene ustanove,

4) sadržaj i obim istraživanja terena prije početka radova, ukoliko se gradilište ili njegov dio nalaze na nekadašnjem ratnom poprištu, i preduzimanju mjera, ako se utvrdi prisustvo opasnih predmeta, odnosno materija i mjera za njihovo stručno uklanjanje,

5) mjera zaštite radnika od sredstava saobraćaja i mjere za nesmetano odvijanje saobraćaja, kada kroz područje gradilišta prolazi aktivna javna saobraćajnica.

Član 9

Tekstualni dio opšteg elaborata sadrži i poseban projekat - uputstvo kojim se propisuje način izvođenja i mjere zaštite radnika i okoline, kada se na gradilištu obavljaju sledeći radovi:

1) uz upotrebu eksploziva, pri čemu se propisuje postupak pri istovaru, skladištenju, utovaru, prevozu, odlaganju na mjestu upotrebe i upotrebi eksploziva pri čemu se propisuju mjere obezbjeđenja prije, za vrijeme i poslije upotrebe eksploziva,

2) montažnog građenja kod koga se pomoću uređaja vrši dizanje i prenos teških montažnih elemenata, tako da mjere zaštite na radu, obuhvataju istovar, skladištenje, postavljanje u položaj za dizanje, dizanje elemenata, postavljanje u projektovani položaj i osiguranje od preturanja ili pada u podignutom položaju,

3) na rušenju objekta ili dijela objekta, propisuju se mjere zaštite od neposrednog uticaja rušenja (dejstvo eksplozije kod miniranja, pad djelova objekta pri rušenju, pad okolnih djelova i sl.), zatim dejstva uređaja kad se rušenje obavlja mašinski ili radnika koji obavljaju rušenje koje se izvodi ručno, kao i od štetnih, posrednih uticaja rušenja kao što su prašina, otpaci, a posebno ako u materijalu objekta ima azbestnih materija, koje ne smiju da dospijevaju na alat, odjeću i tijelo radnika ili u okolni vazduh.

Član 10

Za manje složena gradilišta na kojima nijesu zastupljene sve vrste radova navedene u čl. 6, 7, 8 i 9. ovog pravilnika, opštim elaboratom obuhvataju se samo mjere zaštite za radove koji će se izvoditi na gradilištu.

III POSEBAN ELABORAT

Član 11

Poseban elaborat izrađuje se za radove ili radne operacije za čije je obavljanje neophodno da radnik posjeduje posebne zdravstvene i psihofizičke sposobnosti, kao i za radove, odnosno radne operacije kod kojih postoji povećan rizik od povređivanja ili mogućnost pojave štetnosti po zdravlje radnika, koje se ne mogu otkloniti primjenom pojedinačnih mjera zaštite na radu.

Radovima, odnosno radnim operacijama, u smislu stava 1. ovog člana, smatraju se naročito:

- 1) radovi na kosinama, širokim otkopima i podzemni radovi,
- 2) radovi u rovovima i jamama dubokim preko 1 metar,
- 3) radovi na visini,
- 4) radovi kod kojih postoji opasnost od pada predmeta na radnika,
- 5) radovi na vertikalnom i horizontalnom transportu građevinskog materijala i opreme,
- 6) montažna gradnja,
- 7) radovi sa povećanim ili smanjenim vazдушnim pritiskom.

Član 12

Poseban elaborat sastoji se od odvojenih projekata od kojih se svaki izgrađuje za pojedinu tehnološku cjelinu u procesu rada iz člana 11. ovog pravilnika i sadrži:

1) tehnički izvještaj sa naznakom redosleda i opisom načina i organizacije izvođenja radova uključujući i način upotrebe opreme i sredstava mehanizacije,

2) proračun sa dokazom stabilnosti pomoćnih konstrukcija koje će se koristiti, oruđa i uređaja, kao i postojećeg objekta koji će se koristiti prilikom izvođenja radne operacije,

3) dispoziciju izgleda, crteža karakterističnih presjeka i detalja za izvođenje pomoćnih i zaštitnih konstrukcija,

4) opis mjera zaštite na radu, po potrebi sa skicama, na mjestima rada i kretanja radnika pri izvođenju radne operacije,

5) kod skela, pokretnih radnih platformi, podgrada u rovovima i jamama i sl. poseban elaborat sadrži i opis redosleda i postupka montaže i demontaže.

Član 13

Sa sadržinom posebnog elaborata upoznaju se radnici koji će neposredno učestvovati u izvođenju radova iz člana 11. stav 2. ovog pravilnika, nakon čega može da se otpočne sa izvođenjem tih radova.

Na gradilištu postoji evidencija, odnosno dokaz da su sa načinom izvođenja radova ili radnim operacijama i mjerama zaštite na radu iz člana 11. ovog pravilnika upoznati radnici koji će neposredno učestvovati u izvršenju.

IV ELABORAT O UREĐENJU GRADILIŠTA U NASELJENIM MJESTIMA

Član 14

Za gradilišta u naseljenim mjestima elaborat o uređenju gradilišta izrađuje se u jednom dijelu i predaje inspekciji rada zajedno sa prijavom o početku radova.

Elaborat o uređenju gradilišta u naseljenim mjestima sadrži elemente iz člana 2. ovog pravilnika, kao i sledeće posebne mjere zaštite:

1) ograđivanje gradilišta čvrstom ogradom radi sprječavanja pristupa besposlenih lica, životinja i vozila koja ne pripadaju gradilištu, koja obezbjeđuje prostor gradilišta za izvršenje svih radova, skladištenje građevinskog materijala, manevarski i manipulacioni prostor oruđa i uređaja za rad, smještaj privremenih i pomoćnih objekata i instalacija u prostoru gradilišta,

2) postavljanje zapreka na prilazima sa znacima upozorenja i po potrebi, uvođenje stalnog čuvarskog nadzora na gradilištima koja se ne mogu u potpunosti ograditi,

3) zaštitu nezaštićenih djelova susjednih objekata električnih kablova pod naponom, cjevovoda pod pritiskom, prolaza i mjesta rada radnika i javnih saobraćajnica koje se nalaze u manipulacionom prostoru dizalice (prostor ograničen najvišim i najnižim položajem zahvatnog sredstva kao i njegovim krajnjim položajima na oba kraja dizalične staze, ukoliko ova postoji),

4) usmjeravanje saobraćaja i pješaka na neugroženu stranu ili ostavljanje zaštitne ograde oko ugroženog prostora, odnosno podizanje zaštitne građevine u slučaju kad se ne može izbjeći kretanje djelova uređaja izvan gradilišnog prostora (manevarski prostor uređaja izlazi izvan gradilišnog prostora), pri čemu se zaštitne građevine za zaštitu od padajućih djelova izrađuju na osnovu projekta koji sadrži statički proračun, crteže za izvođenje, uputstvo za montažu i demontažu i opis mjera za pravilno usmjeravanje saobraćaja, signalizacija i osvjetljenje u toku upotrebe,

5) postavljanje konstrukcija za zaštitu od obrušavanja zemljanog materijala i drugih deformacija tla ili za zaštitu od nepovoljnog dejstva površinskih i podzemnih voda kod radova u iskopima.

Zaštitne konstrukcije od obrušavanja iz stava 1. tačka 5. ovog člana i podgrade u rovovima i jamama dubine preko 1 metar izvode se na osnovu projekta koji sadrži dokaz stabilnosti za najnepovoljniji slučaj opterećenja, tehnički opis redosleda montaže i demontaže, kao i crteže i uputstva za postavljanje, korišćenje i održavanje sa mjerama zaštite na radu.

Kad se gradilište nalazi na aktivnoj javnoj saobraćajnici, iznad ili ispod koje građani i sredstva saobraćaja ne smiju biti ugroženi od građevinskih radova, postavlja se oko radova i jama čvrsta ograda za sprječavanje pristupa, zaštita od pada alata i materijala, zaštitna nadstrešnica, zaštitna mreža, prihvatna skela i fizičke zapreke za sprječavanje udara, odnosno prilaza vozila i sl. pri čemu se ovi zaštitni objekti izrađuju, odnosno postavljaju na osnovu uputstva koje sadrži opis saobraćajnog upozorenja i označavanja, šemu osvjetljenja i svjetlosne signalizacije i postupak njihovog postavljanja, održavanja i uklapanja.

U prostorima i na mjestima ugroženim od javnog saobraćaja, kao što su izlazi za radnike iz gradilišta u blizini kolovoza ili željezničke pruge, u slučaju kad se izvode radovi na kolovozu ili u neposrednoj blizini saobraćaja (bankine, kosine trupa puta, nožice nasipa i sl. ili kad ne može da se izbjegne prisustvo građana u okolini gradilišnog prostora (susjedne stambene zgrade, pješačke pasarele ili prolazi i sl.), radnici se obezbjeđuju posebnim mjerama zaštite od bačenih predmeta ili od opasnog dejstva saobraćajnih sredstava uređivanjem režima saobraćaja (smanjenjem

dozvoljene brzine, skretanjem saobraćaja, signalizacijom i sl.), zaštitnim ogradama, mrežama, nadstrešnicama, a, po potrebi, i fizičkim zaprekama.

Kod vršenja iskopa ili izvođenja podzemnih radova, prije početka radova od nadležnih gradskih ili mjesnih organa pribavljaju se šeme položaja podzemnih postojećih aktivnih instalacija električne energije, PTT uređaja, vodovoda i kanalizacije i dr. na osnovu kojih se sačinjava uputstvo o izvođenju radova, sa mjerama zaštite na radu na mjestima rada u blizini instalacija.

V ZAVRŠNA ODREDBA

Član 15

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".